

S O K F É L E.

37. Szám.

Béts. Május 7-dikén.

1833

Emlékeztető Jegyzetek.

M á j u s.

4 Máj. — 1789. A' szerentsétlen XVI Lajos megnyitja a' revolúció előtti ország gyűlést, mellytől sokat várt. — 1804. A' 6 Tribun megpendíti a' Tanátsban azt az indítványt, melly Napoleonnak 's utódinak tsászár koronát nyújt. — 1809. A' Tsászárné Maria Louise F. Hertzegnével Magyar Országba költözik. Seregeink hátrálnak.

5 Máj. — 1705 † I-ső Leopold Királyunk Magyar Orzágnak tsak egy kis részét hagyván Jó'sefnek. — 1764. A' vissza állítottott régi magyar Sz. István Rendének első gyűlése (Ordenskapitel). A' Rendjelek ciosztása. — 1809. Maxim. F. H. felszólítása Béts vitéz védelmére. A' nehéz álgyük megérkeznek Bétsbe a' táborból. Béts védfalai megjobbittatnak, az álgyük kiszegesztetnek rajtok. Beátrix F. Hné a' Tsászárné anyja is Magyar Orzágnak veszi útját.

6 Máj. — 1512. V Clemens IV Fülöp unszolására elhatározza a' Templáriusok eltörlését. A' többi közt a' Magyar Királynak is ír, hogy fogassa el a' Lovagokat mind. — 1809. A' Szász-Tescheni Hertzeg is Magyar Országba utaz. Hadaink Melk táján.

7 Máj. — 1205 † III László a' gyermek. — 1788. Haddik vitézségéért a' Mária Theresia Rend nagy keresztét kapja. — 1794. A' N. Convent Robespierre beszédjére vissza adja létét az Istennek 's elisméri a' lélek halhatatlanságát (nézd. 7 Nov.) — 1809. Rainer Fő H. is Magyar Országba siet. — Ibrahim megveri a' görögöket, kik a' Calavritai útát őrzik.

Történeti töredék.

Bámúlva tsudáljuk gyakran az elővilág hőseit, 's halhatatlan tetteiket, — megfélejtkezve ezeknek gyászszal halmozott nyomaikról, 's a' számtalan, örök semmiségbe tüntetett Nemzetek keserű könyűiről; — így Romát is, a' diadal szelleme ditső kedventzét sokszor

Toldalék a' M. Kurírhoz.

lángoló érzetek között bámúljuk, míg egy lelkesebb érzelmű, igaz boszszúra fakad gyászos igazságtalanságain, 's zabolátlan kényének véres következésein. — Ez utóbbinak igazlására szolgáljon a' következő:

Midőn Brennus Gallia fiai vezérelve megtámadná az Ausinokat, Roma nagylelkűen közbenjárva veté szemére ennek rettentő igazságtalanságát. A' hős vezér némán hallgatá eleinte szemre hányásaikat; de midőn végre kegyetlenségének oka felől tudakoltatva, kérdeznék tőle „mit vétettek ellene az Ausinusok“ lángoló haragjának tovább ellent nem állhatván, keserű mosollyal felele nekik: „Nem akarák igaz tulajdonaiukat vélem önként megosztani. — Éppen azon bántalom ez, mellyel ellenetek viseltetek ezelőtt Alba, Fidena, 's Ardea polgári, 's most nem rég Veji, Arpinum, Valeria, 's Volscia fiai. Hogy irtoztató boszszútokat rajtok kiöntsetek, fegyvert ragadtatok, vérrel törletetek el a' bántalmat; rablántzokra fűzettek az ártatlanokat, javaikat elraboltátok, virágzó várossaikat füstölgő kőhalmokká, 's termékeny rétjeiket borzasztó sivatagokká tettétek; 's mind ez általatok téve nem vala igazságtalanság! nem kegyetlenség! úgy e'? — Tsilapítsátok tsak könyörű érzeteiteket Roma hősei, — Gallia még nem ismeri mi az irgalom; ne tudassátok azt véle: vagy reszkessetek, ne hogy az általatok alatonúl elnyomattatott Nemzeteknek — nemes könyörűletességből — pártfogói legyenek. — Jaj ekkor néked Róma, jaj kevély fiaidnak!! 's igazlá szavait.

A' köztiszteletnek milly léptsőjére viheti kedvenztét a' tudomány, 's mennyire legyen képes egy valódi nagy férjfiú századján, közévű halandó társain, 's ezeknek legvadabb kényein is uralkodni, például szolgáljon e' következő: ezelőtt mintegy 21 évvel a' Wei-

mári játékszínen valami képzelt hiba történnén, a' Jé-
nai tanúlok megakarák azt boszszúlni, 's igen nyugha-
talanok kezdének lenni. Ekkor Göthe — ki éppen je-
len vala — emeltebb ülő helyéről felállta, 's a' nyug-
hatatlan csoporton szétekintvén, parantsoló hangon
kiáltá „Tsitt“ — 's a' mormoló hullámok egyszerre tükör-
simaságra egyenülének — senki sem mere motszanni.

Említésre méltó, hogy a' szász Grof Brühl öltö-
zetgyűjteményében 1200 parókát, 300 pár lábbelit, 's
800 bársony nadrágot találának; ezeket a' Porosz Ki-
rály Gárdája között osztatta el. Kevésbé volna ez külö-
nös, ha napkeleten esék vala meg, hol a' tisztaság szere-
tete nem ritkán a' legnevetségesebb túlságokra vezérel.

Az értzművészek 's természet vi'sgálók, az ember
vérében lévő vas részetskéket olly nagy mennyiségű-
eknek találák, hogy 82 ember testéből egy tökéletes
kardot lehetne kikalapálni. — Ki képzelte volna, hogy
tetemeink fegyvertár gyanánt használhatók?

(Kánt vegyes irataiból.) Természeti hajlandóság
(jobban — vonzalom) böltselkedni. Ennek követke-
zése: a' maga böltsességével másokhoz dör'sölödni, 's
mivel ez szenvedély (ellenzet) nélkül nem esik meg,
böltselkedése kedvéért veszekedni, végre tömegekben
-oskola - oskola, mint tábor - tábor ellen egyesülve
nyilvános hadat viselni. Ezen hajlandóság, vagy is
inkább belső nyomattatás, egy a' természet leg jölté-
vőbb 's böltsebb végzetei közül, melly által az, ama
nagy szerentsétlenséget, — élő tetemekkel elfonnyadni,
poshadni — akará tőlünk eltávoztatni.

Hoványi Ferentz. P. N.

Normandia könyvtárai.

Normandia Frantzia Ország leggazdagabb, 's mint némellyek mondják lakóira nézve legmiveltebb tartománya 2,650,000 lakókkal tsak két nagy 's 12 kis könyvtárt bír, 's ezekben öszszesen alig van 144,500 kötet. Ez Frantzia Orzágnak amaz a' felhőkig dítstért, 's magasztalt miveltsége (Bull. des sc. geog.)? A' világ két legmiveltebb nemzete az Ángol, 's a' Frantzia!

E m l é k i r á s.

Két év előtt halt meg a' Larochevoucauld - Liancourt Hertzegné. Nagy pompával siroltatott el. Furtsán ellenkezett a' kísérők komolysága azon emlékirással melly a' koporsóztímerén volt olvasható: *Que voulez-vous? c' est mon plaisir.* (Mit akartok? nekem így tetszik.) Ez vala familiájának választott mondása.

Libraire moderne.

Páris egyik szűk útszájában egy bolt vagon mellyben előbb egy könyvkeresdő lelki eledelt árult, most pedig testi táplálékot u. m. sajtot, sáfránt, borsot 's a' t. arúl egy aprós - kalmár. E' bolt ajtója felett, e' felírás olvasható: „*Libraire moderne.*“ Nem de szörnyű ironia ezen felírás, melly még az előbbi bérlelőtől maradt a' bolt felett.

S í r i r á s.

Páris Pére la Chaise nevű sirkertjében nem rég következő furtsa sírírás vala olvasható: „Itt nyugszik Ambroise Peru a' legjobb Atya, a' legnyájasbb férj. — Vigasztalhatatlan özvegye folytatja minden akadály

nélkül előbbi kereskedését Richelieu útzában lévő boltjában Szám 97.“

F e j (é s z) , s z í v .

A' fej vagy ész hamarább kifejlődik, mint a' szív, 's hamarább is uralkodik, mint emez. A' életbeli tapasztalás deríti a' szív homályát hajnállá, 's midőn így abban megvirrad, 's nappal lesz, csak akkor köszönt be nálunk az isteni béke. A' szív nevelése ez életnek igazi Palingenesiája (zodiacus vitae) melly bennünket átváltoztat — emberekké, és boldogok a' tiszta szívűek, mert ők az Istent meglátják. Reggel a' lélek a' főben lakik, estve a' szívben. Reggel a' fejünkkel foglalkozunk, törjük azt, tanulunk, munkálódunk; estve a' szívünkkel, keressük a' társaságot, mulatságot 's a' t.

F r i s b u r g o n y a .

Egy német mezei gazda azt a' tanácsot adja azoknak, kik már Májusban új kolompért akarnak enni, hogy ültessék el a' krumplit Augustusban vagy Szeptemberben jól mélyen, de egy üregbe tizen, tizenkettőt, többet is lehet tenni, fedjék be felül falevelekkel, 's trágyával hogy télen a' hideg ne árthasson nekik, és Májusban már a' legjobbízű krumplit fogják kapni.

K ö n y v e k .

Jó könyvek olvasása bizonyosan az élet bölts használásához tartozik, mert ez által nemesül a' szív, ez által fejtődik ki egészen a' lélek, ez által élesül az ész. Ez sokasítja, 's gazdagítja fogalminkat (Begriff), ez képezi izlésünket, ez köszörüli-le az idétlen előítéle-

tek, a' könnyen hívőség, 's az intolerantia kemény kinövéseit. Az olvasás menti meg az embert legnagyobb kinzójától — az unalomtól, sokszor csak ez nyújt enyhülést, ha kedvetlenség, 's szomorúság üli lelkeinket, ha nints körülünk ember-barát, ki elűzhetné a' bú, a' szomorúság fellegeit homlokunkról, ki megadhatná azt, a' mit lelkünk óhajt; sokszor egyetlen valódi barátunk, ki hibáinkat, 's bohóságainkat minden himezés nélkül megmondja, ki megismérteti velünk az igazságot minden hízelkedés nélkül. — Igaz a' mit egy német Költő énekelt: Bucher.

Ihr lehret mich, was nöthig ist zu wissen,
Durch euch wird fremde Weisheit mein.
Ihr leuchtet in des Lebens Finsternissen,
Und ladet mich zur Wahrheit ein.

A p h o r i s m á k.

— A' világ javait böltsen, 's mértékletesen használni — nem pedig meg vetni! — a' földi létü szűkölködés, szenvedés, 's nyomorúság rettentő pillanatjait férjfiisan tűrni, 's mind azon alaton javaslatait, melyek szoros hívattatásunkal ellenkeznek, legdrágább tulajdonunk, a' szabadság — sőt vérünk, 's éltünk elvesztésével is — utálva megvetni: ebben áll a' föld nyomorúlt porainn túl emelő nemes győzedelem!

— Jaj azon halandónak! kit senki sem sajnál, és senki sem gyűlöl, ő éppen leginkább sajnálatra méltó; mert hogy valaki az emberek legkülönösebb, sőt gyakran ellenkező kívánatainak eleget tegyen, vagy éppen lelketlennek, vagy a' leggonoszabb szívűnek kell lennie; az első esetben elmehiányból semmit sem tesz, a' másodikban gyáva szolgál-lélekből mindent, 's így semmit az erény tiszta szeretetéből.

— Igen sok egy halandótól kívánni, hogy tétéleges pályájának elején félelem, 's remény nélkül erényes legyen; igen sok kívánni a' tsetsemőtől, hogy alig születve járjon erejének lassanti tökéletesítése nélkül a' lélektől, hogy előgyakorlat nélkül, egyszerre tün- jön elő erköltsi nagysága, tisztasága 's állhatatossága tünder ditsóságében!

Hoványi Ferentz.

Pázm. Nevendéke.

M i n d e n f é l e.

Két nem közönséges Mese.

1. Én sem teremtő, sem teremtmény nem vagyok, soká senki sem látott az élők közt; 's még is szünetlen a' holtak közt mulatok. Meghaltam, de nints maradásom a' sírban; a' világnak (philosophice) nem utolsó tagja vagyok, 's még sem vagyok föld vagy víz, de levegő sem, vagy tűz, hanem természetem szerint e' négy létalak (elem, elementum) közt forgolódom. Talán azt véled hogy az idő — tsalatkozol, én fogyatkozást soha sem szenvedek; én a' jelen időben nem vagyok, a' múltban nem voltam, a' jövőben nem leenedek; meghalok minekelőtte születem. Az elkárhozott lelkek közé tartozom, de pokolban még sem lakom. Mi vagyok? Oedipus, vagy Kalaf lesz a' neved ha kitalárod.

2. Születésemkor régi időben talán 12 mázsát is nyomtam, 's hosszú is voltam azt gondolhatod; hat hónapos koromban megesznek, pedig be jó ízűen; ha négy esztendő vagyok megpatkol a' kováts, nyoltzvan esztendő koromban sokszor megemészttem magam magamat. Uगतok mint a' kutya, sütyölök mint a' pinyöke, 's a' tzienege. Minden vasárnap a' templomban találhatsz, de mindazonáltal nints vallásom. Szüntelen

halok, sokszor a' hohér keze által is, 's még is sokszor a' templomban síroltatom el.

A' Matematicai adat feloldása.

$a = 1764$, $b = 1849$; az α) arányosság (proportio) ezen egyenletet (aequatio) adja $x - y = 1$ és a' β) arányosság ezt adja (ha az elsővel öszve köttelik) $x + y = 85$ a' mellyből $x = 43$ és $y = 42$. Az örökség 22,250 ft. tészen, melly 1849 esztendő Januárius 1-eig 135,603 forintig nő, melly summából Julius 130,000 forintot, az ánya pedig 5,603 forintot fog kapni.

Julius öreg-Atyjának testvére meghalt. 1764 esztendőben Januárius 3-án éltének 34-ik esztendejét 2 nappal felül haladván, tehát született 1730-ik esztendő Januárius 1-én.

Öreg Atyja	85	esztendős	vala,	és	szül.	1748	eszt.	Jan. 3-án
Öreg Anyja	79	—	—	—	1754	—	—	4-én
Az Atyja	43	—	—	—	1790	—	—	8-án
Az Anyja	42	—	—	—	1791	—	—	8-án
Az Ánya	27	—	—	—	1806	—	—	
Julius	16	—	—	—	1817	—	—	3-án

A' többi viszonyok ezekből folynak.

Közli.

Sujánszky Antal.
P. u. P.

Rejtett szó.

Első tagom része, a' második tagom,
Elsőmet — mégis az utolsón hordozom,
Eztet fel találod még a' Tszimádbanis
Ha pipázni akarsz — ugy a' pipádban is,
Mind a' kettőt együtt ám vigan használod
Midön vissza mondva elsöm fel találod.

Megfejtés a' 36. számban: M (betű).